Голові разової спеціалізованої вченої ради
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка
доктору юридичних наук, професору,
професору кафедри конституційного права
Навчально-наукового інституту права
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка
ВАСИЛЬЧЕНКО Оксані Петрівні

Рецензія
кандидата юридичних наук, доцента,
доцента кафедри конституційного права
Навчально-наукового інституту права
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
Москалюка Олександра Володимировича

на дисертацію
Гансецької Еліни Володимирівни на тему
«Конституційно-правова відповідальність глави держави у країнах зі змішаною республіканською формою державного правління: порівняльно-правовий аналіз», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії (PhD) за спеціальністю 081 – «Право» (08 – «Право»)

Актуальність теми дисертаційної роботи обумовлена необхідністю забезпечення ефективного функціонування принципу поділу влади у сучасних демократичних державах. У цьому контексті інститут конституційно-правової відповідальності глави держави та процедура імпічменту виступають важливими елементами системи стримувань і противаг, які дозволяють підтримувати інституційний баланс між органами державної влади.

Особливого значення ця проблематика набуває з огляду на вплив персоналії глави держави на політичні процеси та на формування практики застосування інституту імпічменту у різних правових системах. В умовах сучасних політичних викликів, зокрема пов'язаних із трансформацією державних інститутів, воєнними

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
Вх. № 423 «11» 06 2026 р.

загрозами та необхідністю зміцнення демократичних механізмів управління, питання вдосконалення конституційно-правових механізмів відповідальності глави держави набуває особливої актуальності для України.

Змістовне наповнення дисертаційного дослідження відповідає визначеним у вступі об'єкту, предмету, меті та завданням дослідження. Авторці вдалося здійснити комплексний аналіз інституту конституційно-правової відповідальності глави держави в країнах зі змішаною республіканською формою правління, а також сформулювати низку наукових висновків і практичних пропозицій, що мають значення для подальшого розвитку конституційно-правової науки.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих в дисертації.

Запропонована авторська класифікація моделей імпічменту у змішаних республіках, а також виявлення логіко-структурних дефектів чинної процедури імпічменту Президента України. У роботі удосконалено теоретичні підходи до визначення правової природи конституційно-правової відповідальності глави держави та її місця у системі стримувань і противаг.

Позитивно слід оцінити і практичну спрямованість дисертаційного дослідження. Авторкою сформульовано низку практичних рекомендацій щодо вдосконалення національного законодавства, зокрема щодо розширення переліку підстав для імпічменту, перегляду порогу голосування для ухвалення остаточного рішення парламентом, встановлення чітких часових меж для кожної стадії процедури імпічменту, а також посилення ролі судових органів у цьому процесі. Важливо, що відповідні пропозиції сформульовані з урахуванням європейського досвіду та міжнародних стандартів конституціоналізму.

Крім того, результати дослідження мають значення не лише для теоретичного розвитку конституційного права, але й для практики державотворення. Запропоновані підходи до модернізації інституту імпічменту можуть бути використані під час вдосконалення конституційного законодавства України, що є важливим у контексті зміцнення демократичних інститутів.

Висловлені зауваження мають дискусійний характер, спрямовані на подальший розвиток наукової проблематики та не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи.

Достовірність і новизна наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих в дисертації.

Усі основні наукові положення базуються на аналізі Конституції України та чинного законодавства. В дисертаційному дослідженні використано практику імпічменту в країнах, які відносяться до змішаних республік.

Таким чином, наукові положення, висновки та рекомендації, сформульовані в дисертаційному дослідженні, є достовірними, науково обґрунтованими та такими, що характеризуються високим рівнем новизни, відповідають сучасному стану розвитку науки конституційного права України та можуть бути використані у науковій, освітній і правотворчій діяльності.

Дискусійні положення та зауваження.

1. У дисертаційному дослідженні згадується про події 2014 року, коли український парламент прийняв рішення щодо самоусунення тодішнього президента України В. Януковича. Хоча в роботі цілком вірно вказується на необхідність внесення змін до Конституції України, де б окремою частиною передбачити як підставу дострокового припинення повноважень самоусунення президента, втім аналізу Постанови Верховної Ради України «Про самоусунення Президента України від виконання конституційних повноважень та призначення позачергових виборів Президента України» не здійснено. Так само не досліджено наступні рішення Верховної Ради України щодо згаданого прецеденту.

2. Інститут імпічменту є різновидом конституційної відповідальності. Відтак, варто було зосередити більше уваги на особливостях конституційної відповідальності (зокрема на її подвійному характері, співвідношенні політичної і конституційної відповідальності, а також на можливість (неможливість) виділення так званої позитивної відповідальності). Хоча в роботі згадується про відставку президента як варіант позитивної відповідальності, проте в роботі лише фрагментарно аналізується правова природа конституційної відповідальності.

3. В роботі проаналізована французька модель імпічменту. Втім, хотілося б, щоб автор більше уваги звернула на фактичну модель імпічменту в Франції. Ця фактична модель імпічменту пов'язана з постаттю Жака Ширака. Під час його президенства неодноразово поставало питання про притягнення його до відповідальності за зловживання, коли він був ще мером Парижу. Втім, у підсумку була вироблена доктрина «відкладеної відповідальності». Вона передбачає, що президент може бути притягнутий до відповідальності лише після закінчення терміну його повноважень. У підсумку Жак Ширак був умовно засуджений вже по завершенню своєї каденції. Схожа історія мала місце і щодо

Ніколя Саркозі. Видається, що необхідно було проаналізувати переваги і недоліки такого підходу до реалізації процедури імпічменту.

ЗАГАЛЬНИЙ ВИСНОВОК

Дисертаційна робота Гансецької Еліни Володимирівни на тему **«Конституційно-правова відповідальність глави держави у країнах зі змішаною республіканською формою державного правління: порівняльно-правовий аналіз»** є самостійною, завершеною науковою роботою, яка містить нові наукові результати. Обґрунтування актуальності обраної теми дисертації, постановка мети та завдань, обґрунтованість та аргументованість наукових положень, висновків і рекомендацій, новизна отриманих результатів дослідження, їх апробація свідчать про повноцінне виконання поставленого наукового завдання.

Викладене дозволяє зробити висновок про те, що дисертація Гансецької Еліни Володимирівни на тему **«Конституційно-правова відповідальність глави держави у країнах зі змішаною республіканською формою державного правління: порівняльно-правовий аналіз»** відповідає вимогам, закріпленим у Наказі Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 року № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (зі змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки № 759 від 31.05.2019 року) та постанові Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 року № 44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», а її автор – Гансецька Еліна Володимирівна заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – Право.

РЕЦЕНЗЕНТ:

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри конституційного
права Київського національного
університету імені Тараса Шевченка **Олександр МОСКАЛЮК**

Підпис засвідчую
Вчений секретар
КАРАУЛЬНА
11.06.

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
Вх. № 423-11/12
«11» 06 2026 р.